

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU**O T S U S**

Põltsamaa

21. detsember 2017

Põltsamaa valla rahvaraamatukogude ümberkorraldamine

11. jaanuaril 2017 jõustus Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2017 määrus nr 5 „Pajusi valla, Puurmani valla, Põltsamaa linna ja Põltsamaa valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“. Määruse alusel moodustus 21. oktoobril 2017 Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise teel uus omavalitsusüksus - Põltsamaa vald, mis on ühinenud omavalitsusüksuste üldõigusjärglane.

Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemislepingu punkti 4.7 alusel kasutatakse kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud Põltsamaa valla põhimääruse kehtestamiseni ühinenud Põltsamaa linna sümboolikat.

Põltsamaa valla territooriumil asub Põltsamaa valla ametiasutuse hallatavate asutustena kuus rahvaraamatukogu. Tulenevalt vajadusest optimeerida Põltsamaa vallaraamatukogude juhtimist, parandada teavikutega komplekteerimist, jaotada paindlikumalt ressursse, mitmekesistada osutatavaid teenuseid ja tõsta teeninduse kvaliteeti ühendatakse valla rahvaraamatukogud ühe juhtimise alla.

Otsus antakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34 ja rahvaraamatukogu seaduse § 12 lõike 1 alusel.

1. Korraldada Põltsamaa valla rahvaraamatukogude tegevus ümber 1. jaanuarist 2018 liites Põltsamaa Raamatukogule (registrikood 75003051) Põltsamaa Vallaraamatukogu (registrikood 75023579), Aidu Raamatukogu (registrikood 75012564), Pajusi Raamatukogu (registrikood 75012570), Puurmani Raamatukogu (registrikood 75025555) ja Tapiku Raamatukogu (registrikood 75012587).

2. Lõpetada liidetavate rahvaraamatukogude tegevus 31. detsembrist 2017.

3. Põltsamaa Vallavalitsusel moodustada komisjon raamatukogude ümberkorraldamise ning vara ja asjaajamise üleandmisega seotud toimingute teostamiseks.

4. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

5. Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal valet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidmenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Vään
vallavolikogu esimees

Seletuskiri otsuse eelnõule „Põltsamaa valla rahvaraamatukogude ümberkorraldamine“

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34 alusel kuulub volikogu ainupädevusse valla ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine.

Rahvaraamatukogu seaduse § 12 lõike 1 alusel toimub rahvaraamatukogu ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine kohaliku omavalitsuse volikogu otsusel.

11. jaanuaril 2017 jõustus Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2017 määrus nr 5 „Pajusi valla, Puurmani valla, Põltsamaa linna ja Põltsamaa valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmine“. Määruse alusel moodustus 21. oktoobril 2017 Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise teel uus omavalitsusüksus-Põltsamaa vald, mis on ühinenud omavalitsusüksuste üldõigusjärglane.

Ühinenud Põltsamaa valla territooriumil asuvad hallatavate asutustena järgmised rahvaraamatukogud:

1. Põltsamaa Raamatukogu, asukohaga Veski t 3, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald 48106;
2. Põltsamaa Vallaraamatukogu, teenuse pakkumise kohtadega:
 - 2.1. Adavere teeninduskoht asukohaga Kooli t 1, Adavere alevik, Põltsamaa vald 48001;
 - 2.2. Esku teeninduskoht, asukohaga Kooli tee 2, Esku küla, Põltsamaa vald 48005;
 - 2.3. Lustivere teeninduskoht, asukohaga Kooli tee 6, Lustivere küla, Põltsamaa vald 48032.
3. Aidu Raamatukogu, asukohaga Kooli tee 4-16, Vägari küla, Põltsamaa vald 48222;
4. Pajusi Raamatukogu, asukohaga Kase põik 7-14, Pisisaare küla, Põltsamaa vald 48216;
5. Puurmani Raamatukogu, aukohaga Ülejõe 40, Puurmani alevik, Põltsamaa vald 49014;
6. Tapiku Raamatukogu, asukohaga Tapiku küla, Põltsamaa vald 48218.

Ümberkorraldamise eesmärgiks on vallaelanikele osutatava raamatukoguteenuse optimeerimine ning selle parema kättesaadavuse tagamine. Ümberkorralduse käigus ühendatakse kõik raamatukogud Põltsamaa Raamatukoguga. Kõik seni tegutsevad raamatukogud jäävad tegutsema oma senistes asukohtades. Samuti jäävad tööle kõik senised töötajad. Raamatukoguteenuse pakkumisel jäävad kaetuks kõik piirkonnad. Kuna teenuse

kättesaadavuse miinimumiks loetakse 11 km, siis jääb ümberkorralduse tulemusena ka see tingimus täidetuks. Raamatukogude praeguse haldamise puhul on probleemiks raamatukoguteenuste ja -töö killustatus, kogude dubleerimine, ebaökonoomsus ning teenuste erinev kvaliteet. Kuna asutustes, v.a Põltsamaa Raamatukogu töötab lugejate teenindamisega ja raamatukogu töö korraldamisega 0,5-2 töötajat, siis sellise koosseisuga asutustes on raskendatud lugejate teenindamine töötajate puhkuste, haiguste ja koolituste ajal. Edaspidi on kõik töötajad ühtse vallaraamatukogu koosseisus ning lihtsam on korraldada asendusi, kui töötaja on puhkusel, haige või koolitusel. Tekib teavikute sisseostu osas ühtne koordineerimine ja vastutus, mis võimaldab koguste optimeerimise teel osta rohkem eri nimetusega teavikuid ja seega pakkuda lugejatele suuremat valikut. Raamatufond on ühtne ja seda on lihtsam liigutada raamatukogu eri üksuste vahel sõltuvalt raamatute nõudlusest. Teenuse korraldamisel tuleb lähtuda eelkõige lugeja huvidest. Kaasaegsete raamatukoguteenuste pakkumiseks on ümberkorraldused vältimatud. Selle tulemusena peab kogu valla raamatukogude võrk tagama teenuste kättesaadavuse kiirelt, ökonoomselt ja kaasaegsel tasemel, eelkõige lähtudes lugeja huvidest. Ühendatud raamatukogu tegevust reguleerib üks põhimäärus. Seaduste muutmise korral muudame üht põhimäärust, samuti väheneb ühe raamatukogu puhul ka esitamisele kuuluvate statistiliste ja muude aruannete hulk.

Vastavalt rahvaraamatukogu seaduse § 8 peab igas rahvaraamatukogus olema moodustatud nõukogu. Hetkel on töötav nõukogu ainult Põltsamaa Raamatukogul, Puurmani Raamatukogu nõukogu käis koos eelmisel aastal ühe korra. Ühendatud raamatukogu puhul on viie raamatukogu nõukogu asemele vajalik moodustada üks vallaraamatukogu nõukogu, kuhu on suurem võimalus kaasata aktiivseid inimesi, kes tunnevad huvi raamatukogu töö edendamise ja raamatukogu ees seisvate probleemide lahendamise vastu. Võimalik on välja töötada ühtne vallaraamatukogu arengukava, mis oleks kooskõlas kaasaegsete tehnoloogiliste ja informatsioonivõimalustega. Ühtse raamatukogu puhul on võimalik kasutada eelarvevahendeid nii majandus- kui ka personalikulude osas paindlikumalt. Ühise eelarvega on võimalik tegemisi pikema aja peale planeerida ja järjestada, nt ühel aastal remondime üht raamatukogu, teisel teist jne.

Raamatukogude ümberkorraldamise oodatavad tulemused:

1. Raamatukogude juhtimine

- 1.1. Raamatukogu nähakse ühtse süsteemina, millega kaasneb juhtimise kvaliteedi tõus, killustatuse kadumine, dubleerimise vältimine, ühine raamatupidamine ja aruandlus.
- 1.2. Paindlik eelarve kasutamine: personali koosseisude ja -kulude ühtlustamine, majandamiskulude ühendamiseks kaasnev kokkuvõtte ja optimeerimine.
- 1.3. Pakutavate raamatukoguteenuste kvaliteedi ühtlustamine: arengutase, kaasaegne inventar ja IT tehnoloogia, koduteenindus, töötajate kvalifikatsioon.
- 1.4. Ühine põhimäärus, arengukava, asjaajamiskord ja töökorraldusreeglid.
- 1.5. Raamatukogu kasutamise eeskirjade, hinnakirjade, raamatukogude lahtiolekuaegade jms ühtlustamine.
- 1.6. Ühiselt korraldatud turundus (sh veebisait) ja üritused.
- 1.7. Raamatukogu kui organisatsiooni võimaluste avardumine.

2. Teavikute ühine komplekteerimine ja kogude kasutamine

- 2.1. Raamatukogude teeninduspiirkondade muutmine, mis on otseselt seotud teavikute soetamise summadega (praegu on teeninduspiirkonnad määratud valla asulate kaupa, arvestamata raamatukogude kasutajate arvu ja külastatavust). Nt: Põltsamaa Vallaraamatukogu kasutamise hõlve on 17,6%, mis on väga väike, põhjuseks, et

kasutatakse teist, kodule lähemal asuvat raamatukogu. Samas Põltsamaa Raamatukogu hõlve 44,8% on ebaloomulikult suur, põhjuseks, et osa kasutajatest on teistest teeninduspiirkondadest. Teeninduspiirkonna elanike arv on seotud ka riigipoolse teavikute soetamise toetusega.

2.2. Komplekteerimisrahade ühtlustamine.

2016. a. eraldati omavalitsuste poolt komplekteerimisraha järgnevalt (aluseks teeninduspiirkonna elanike arv/raamatukogu kasutajate arv):

Aidu Raamatukogu 6,5 €/elaniku kohta; 14,8 €/kasutaja kohta

Pajusi Raamatukogu 4,6 €/elaniku kohta; 9,5 €/kasutaja kohta

Tapiku Raamatukogu 14,2 €/elaniku kohta; 33,86 €/kasutaja kohta

Puurmani Raamatukogu 2,3 €/ elaniku kohta; 6,9 €/kasutaja kohta

Põltsamaa Vallaraamatukogu 1,7 €/ elaniku kohta; 9,89 €/kasutaja kohta

Põltsamaa Raamatukogu 3,8 € elaniku kohta; 8,5 €/kasutaja kohta

Eelpool nähtust selgub, et teavikute soetamiseks eraldati raha erinevalt. Erinevus on suur teeninduspiirkonna elanike kohta. Summad reaalselt raamatukogu kasutajate arvu kohta näitavad teavikute liigset soetamist sinna, kus ei ole piisavalt nende lugejaid ja vastupidi.

2.3. Kogude dubleerimise vähendamine, mis võimaldab komplekteerida rohkem nimetusi.

2.4. Ühise hoidla loomine, mis koondab kokku harva kasutatavad teavikud, võimaldades avariilistel uusimat kirjandust lugejale paremini eksponeerida.

2.5. Valla transpordi kasutamine teavikute laialiveoks, mille tulemusena jõuavad teavikud kiiremini lugejateni.

2.6. Koordineeritud ja regulaarse raamatukogude vahelise laenutuse (RVL-teenuse) korraldamine: suureneb kogude ringlus, väheneb seisma jäänud teavikute arv.

Toetudes Eestis kehtivale rahvusvahelisele standardile ISO 2789:2013 „Informatsioon ja dokumentatsioon. Rahvusvaheline raamatukogustatistika“ kujuneks raamatukogu struktuur järgmiseks:

Pearaamatukogu (*main library*): administratiivüksuse osa(d), kuhu on koondatud peamised administratiivsed funktsioonid ning oluline osa raamatukogu kogust ja teenustest.

Haruraamatukogu (*branch library*): suurema administratiivüksuse eraldi paiknev osa, mis teenindab kindlat kasutusrühma või kindlat piirkonda. *Ei hõlma rändraamatukogusid ega välisteeninduspunkte.*

Välisteeninduspunkt (*external service point*): väljaspool raamatukoguhoonet asuv üksus, kus pakutakse regulaarselt (mitte täistööajaga) teatud kindlat teenust. *See hõlmab ka kohti (nt külakeskused, seltsimajad, kultuurikeskused, vanadekodud jt), kuhu deponeeritakse raamatukogu teavikuid teatud kasutajarühma tarbeks, ei pea pakkuma teisi raamatukoguteenuseid.*

Peale Põltsamaa valla kõigi raamatukogude ühendamist ühise juhtimise alla on Põltsamaa Raamatukogu struktuur järgmine:

Pearaamatukogu:

- Põltsamaa Raamatukogu, asukohaga Veski t 3, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald 48106

Haruraamatukogud:

- Adavere raamatukogu, asukohaga Kooli t 1, Adavere alevik, Põltsamaa vald 48001

- Aidu raamatukogu, asukohaga Kooli tee 4-16, Vägari küla, Põltsamaa vald 48222
- Esku raamatukogu, asukohaga Kooli tee 2, Esku küla, Põltsamaa vald 48005
- Lustivere raamatukogu, asukohaga Kooli tee 6, Lustivere küla, Põltsamaa vald 48032
- Pajusi raamatukogu, asukohaga Kase põik 7-14, Pisisaare küla, Põltsamaa vald 48216
- Puurmani raamatukogu, asukohaga Ülejõe 40, Puurmani alevik, Põltsamaa vald 49014, koos Puurmani Mõisakooli teeninduspunktiga, asukohaga Tartu mnt 1, Puurmani alevik, Põltsamaa vald 49014

Välis teeninduspunkt:

- Tapiku teeninduspunkt, asukohaga Tapiku küla, Põltsamaa vald 48218

Initsiatiiv raamatukogude ühendamiseks on tulnud Põltsamaa Raamatukogu poolt, mis täidab ka maakonnaraamatukoguna raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise funktsiooni. Ümberkorralduse kavatsust on arutatud Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise kultuuri töörühma ja raamatukogutöötajate ühisel koosolekul (protokoll 04.07.2017), Põltsamaa Raamatukogu nõukogu koosolekul (protokoll 12.12.2017 nr 1-3/2017/3). 2016. aastal tutvuti kohapeal ümberkorralduse läbinud raamatukogudega (Tapa, Saku, Kadrina, Väike-Maarja, Rapla, Märjamaa), mille tulemuste kohta korraldati Jõgeva maakonna rahvaraamatukogudele paneelistung. Ühinemise teemal on konsulteeritud ka kultuuriministeeriumi raamatukogu nõunikuga.

Senised raamatukogude ühendamise praktikad näitavad, et teenuse kättesaadavus on paranenud ja raamatukogud teevad rohkem koostööd kui varem üksi eraldiseisvate raamatukogudena. Raamatukogude ümberkorraldamisest peab vallavalitsus teavitama kultuuriministeeriumi (rahvaraamatukogu seaduse § 12 lõige 2).

Koostas Maimu Kelder, Põltsamaa Linnavalitsuse majandusnõunik

Kooskõlastasid Tiia Vahter, Põltsamaa linnasekretär, Janne Veski, Põltsamaa vallasekretär, Merike Sumla, Pajusi vallasekretär, Aive Mauer, Puurmani vallasekretär.

Eelnõu esitaja Margus Möldri, vallavanem

Ettekandja Maimu Kelder, Põltsamaa Linnavalitsuse majandusnõunik

Kaasettekandja Rutt Rimmel, Põltsamaa Raamatukogu direktor